

Proef 'Slimme nachtzorg'

Cliënten in de nacht veilig monitoren met sensoren

Is het mogelijk om 's nachts te stoppen met controlemomenten door de zorgprofessional en de veiligheid van cliënten te garanderen met sensoren? De sensoren die werden gebruikt voldeden echter niet. Daarom is gezocht naar een manier waarop de nachtzorg wél veilig en kwalitatief hoogstaand kan worden ingezet. Hoe? Met de proef 'Slimme nachtzorg'. Een samenwerking van Icare Verpleging & Verzorging, Zorgcentrale Noord (ZCN) met financiële medewerking van Espria Ledenvereniging.

(Ambulante) nachtzorg wordt ingezet als er in de nacht een handeling moet worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld bij:

- verschonen van incontinentiemateriaal;
- hulp bij de toiletgang en/of een verpleegtechnische handeling;
- dementerende cliënten die niet op tijd naar bed gaan;
- cliënten die verdacht worden op dwalen of als een controle of de cliënt rustig in bed ligt en/of niet gevallen is;
- cliënten die bang zijn om te vallen als ze alleen naar het toilet gaan, om hen te stimuleren om dit zelf te proberen of voor cliënten die in de nacht hun alarmknop vergeten om te doen of vergeten te alarmeren in de nacht, waardoor ze niet de noodzakelijke hulp/zorg krijgen.

Aanleiding

Het uitvoeren van nachtzorg kan gevolgen hebben voor de slaap. Slechte slaap kan veel gevolgen hebben voor de gezondheid van mensen die thuiszorg krijgen. Mogelijke gevolgen:

- gedragsproblemen (agressie en/of onbegrepen probleemgedrag);
- nervositeit en angsten;
- depressie;
- verminderde motoriek (valincidenten);
- vermindering cognitie;
- hoge bloeddruk, CVA, hartaanval;
- verhoogde kans op bepaalde vormen van kanker.

(Hylkema, 2017)

Methode

Voor de techniek werden sensoren van Sensara gebruikt, namelijk Sensara Home Care. Na evaluatie en uitgebreide gesprekken heeft Sensara dit product aangepast. Door deze aanpassing konden de controlemomenten bij de cliënt 's nachts worden omgezet in monitoring. Met monitoring werd de schijnveiligheid opgeheven en omgezet in zekerheid zonder verstoring van de nachtrust van de cliënt. Ook werd het mogelijk om dwalen van de cliënt in kaart te brengen, zonder dat een zorgprofessional fysiek bij de cliënt aanwezig was. Zo ligt de regie volledig bij de cliënt, maar biedt de sensortechniek wel zekerheid aan de cliënt en zijn of haar mantelzorgers.

Zorgcentrale Noord (ZCN) ontvangt de alarmen van de sensoren. Zo kan triage plaatsvinden bij ZCN, voordat een zorgprofessional van Icare wordt ingezet. Op deze manier worden valse alarmen voorkomen. Ook is ZCN ingezet om de technische alarmen te monitoren. Zo werden technische verstoringen snel ontdekt en verholpen. Tot slot heeft ZCN een actieve rol gespeeld in het ontvangen van de aanvragen voor sensortechniek en het klaarmaken voor installatie (inrichten meldcentrale en verzoek tot plaatsing van de sensorensset in de thuissituatie). De gehele proef is financieel mogelijk gemaakt door Espria Ledenvereniging.

Mei 2020

Dataverzameling

De proef startte op 1 maart 2019 en duurde tot 31 december 2019. In februari 2019 zijn de wijkverpleegkundigen van de nachtzorg en de verpleegkundig adviseurs van de zes rayons geschoold over het systeem en is bepaald welke cliënten hiervoor in aanmerking kwamen. Cliënten konden meedoen als zij alleen woonden en voldeden aan een of meerdere van onderstaande criteria:

- als er een nachtelijk controlemoment werd ingezet waar de zorgprofessional geen fysieke handeling uitvoerde;
- als zij een verhoogd risico op of verdenking van dwalen en/of vallen hadden;
- als zij niet in staat waren om zelf te alarmeren in de nacht.

In totaal hebben 26 cliënten zich aangemeld voor de proef. Hiervan zijn zeven cliënten niet gestart met de proef vanwege een vroegtijdige opname of onverwachte verhuizing. De data over de proef zijn verzameld door middel van vragenlijsten die de wijkverpleegkundigen van deelnemende cliënten hebben ontvangen. De ledenvereniging heeft met een telefonisch interview mantelzorgers naar hun ervaringen gevraagd. De alarmen en opvolgingen van alle cliënten zijn bijgehouden en vervolgens uitgebreid geanalyseerd.

Conclusie

We kunnen concluderen dat we de schijnveiligheid van controlebezoeken door de zorgprofessional kunnen vervangen door veilige monitoring met sensoren, mits snelle signalering en adequate serviceopvolging van de techniek mogelijk is. Het gebruik van de sensoren ten opzichte van het leveren van reguliere controlemomenten is kostenneutraal. Ook biedt de sensoromgeving meer informatie en inzicht over de cliënt. Hierdoor kunnen de mantelzorgers en professionals beter op inhoud met elkaar in gesprek.

De wijkverpleegkundigen geven 'Slimme nachtzorg' een tevredenheidcijfer van een 7,1. Zij bevelen deze oplossing aan bij collega's met een 7,6.

Een van de wijkverpleegkundigen: "Een erg mooi systeem om in te zetten bij mensen met dementie. Van cliënten is veel beter inzichtelijk wat ze op een dag doen en of ze nog wel zelf eten en drinken pakken. Ook is er geen nachtdienst nodig om te controleren of iemand in bed ligt. Interventies zijn hierdoor beter te plannen."

Van de negentien mantelzorgers hebben elf hun bevindingen gedeeld:

- Voor vier van de elf mantelzorgers heeft deelname aan de proef 'Slimme nachtzorg' gezorgd voor een verandering in de nacht;
- Drie mantelzorgers ervaren een positieve verandering, namelijk geruststelling en een beter gevoel van controle;
- Zes van de elf mantelzorgers ervaren ook overdag een positieve verandering;
- 47% van de deelnemers ging na afloop van de proefperiode op eigen kosten door met deze vorm van sensortechnologie.

Als belangrijk verbeterpunt kwam naar voren dat het kort cyclisch kunnen bijsturen van de instellingen aandacht vraagt. Hierbij is het noodzakelijk dat mantelzorgers de instellingen waar de zorgprofessionals op moeten reageren niet zelf kunnen wijzigen. Ook vanuit de technisch leverancier moet er aandacht zijn voor onverhoopte uitval van het systeem, het internet of de losse sensoren. Dan is een snelle signalering hiervan noodzakelijk en is het belangrijk dat zij snel en adequaat de serviceopvolging kunnen doen. Het oplossen hiervan kan niet bij de zorgprofessional of mantelzorger liggen. Verder blijft het voorlichten van de zorgprofessionals en de mantelzorgers over het systeem zelf en de opvolging van het systeem een aandachtspunt. Dit om het goede gesprek met de mantelzorgers te voeren over wat hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden zijn.

Een van de mantelzorgers: “Het heeft echt geholpen in ‘de dwaalperiode’, het verkleint de problemen. Ik heb het al aangeraden aan andere personen, zeker vanwege de minimale privacy-inbreuk.”

Aanbevelingen voor de toekomst

- Stel criteria op waar een zorgsituatie aan moet voldoen om slimme nachtzorg succesvol in te zetten. Niet iedere cliënt is geschikt. En kies bij twijfel over geschiktheid van een cliënt voor een kortdurende proefperiode;
- Zet een zorgcentrale in om instellingen snel te kunnen aanpassen. Deze zorgcentrale kan 24/7 helpdesk zijn. Hierbij kan ook gedacht worden aan een professional die kennis heeft van zorg en techniek. Deze professional kan wijkverpleegkundigen adviseren over geschiktheid van cliënten en het aanpassen van instellingen voor de gewenste alarmen;
- Verken de financieringsmogelijkheden binnen ZVW en WLZ;
- Laat de aanvraagprocedure een samenwerking zijn tussen de professionals en de zorgcentrale zodat eenvoud in aanvragen bereikt kan worden. En leg deze samenwerking in een processchema vast;
- Stel een SLA op met de techniekleverancier waarin afspraken zijn opgenomen over verwerking van de aanvragen/mutaties en afsluitingen, installeren en activeren, uptime hardware en platform en incidentmanagement.